

ESTAVA ESCRIT !

A Pierre J. Kaiser

L'express de la nit de Marsella a Barcelona no és ben bé un tren, sinó tan sols un vagó .Un vagó mig de segona, mig de primera, i encara amb dos departaments reservats a correus. Es comprèn que molt abans de l'hora de partida aquest vagó sigui, doncs, pres per assalt i que si arribeu una mica just hàgiu d'agafar vos al marxapeu i fer equilibris fins a la frontera, exagerant una mica. Una vegada, tot i saber això ,no vaig poder arribar a l'estació fins cinc minuts abans de mitjanit, i vaig trobar el vagó ple, més que ple, curull, puix que de les finestres penjaven cistells, abrics, pendons, oques i mil fòtils estrofolaris. (No cal que us pinti l'efecte que en córrer el tren, més tard,

devien fer aquelles penjarelles voleiant, per als que s'ho miraven des de la banda de fora...). Vaig encabir-me com vaig poder al corredor, entre paquets i maletes i gent (malgrat d'ésser prohibit d'estacionar-s'hi o deixar-hi coses), i resignadament vaig alliberar el meu esperit perquè almenys no fóssim dos a ensopir-nos. No vaig tenir gaire temps, però ,puix que ocorregué aviat un fet que havia de tenir i tingué funestres conseqüències. Quan el tren s'aturà a l'estació d'Avinyó ,els meus companys de viatge i jo sentírem de sobte una ventada violentíssima: la porta s'havia obert i no trigàrem a presenciar l'arribada d'un home jove, d'una semblança extraordinària amb el príncep de Gal·les. Potser l'únic detall que el diferenciava era una gorra de plat que duia i que difícilment podríem imaginar en l'hereu d'Anglaterra. Per tot el vagó sonà la mateixa exclamació ,i el nouvingut no tingué altre remei, en adonar-se'n, que fer una reverència de cortesia, a l'estil de les que fa l'as de la pantalla Lloyd Hamilton. Si la curiositat per tal semblança fou unànime, no ho fou menys la que es manifestà seguidament en adonar-nos que no solament la porta no es tancava, sinó que algú ,des de baix les andanes, ajudava a pujar un embalum estrany que el príncep de Gal·les (anomenem-lo així (s'esforçava a atrapar. En l'obscuritat dels llums del vagó no acabàvem de distingir clarament de què es tractava i ens estranyava només que durés tanta estona el tràfec per a instal·lar aquella mena de fardell. Feia un aire que tallava i això decidí els que eren més a prop de la porta a col·laborar en l'operació» .Up, up ,«!i a la fi s'aconseguí ficar al vagó aquell paquet enorme, i la porta pogué tancar-se i el tren arrencar .

Però ,aleshores començaren els treballs. El príncep de Gal·les estava materialment estampit ran de la porta. I així hi quedà uns minuts fins que reclamà una mica de clemència. Entre tots ens esforçàrem a alleugerir-li el viatge i ell i embalum pogueren moure's una mica. I amb una engruna més de bona voluntat poguérem cedir-li lloc on encabir la seva càrrega; al bell mig d'un departament, entre les cames dels d'una banda i les cames dels de l'altra, hi cabria potser, sobretot si se suprimia l'envoltori inútil que enfarfegava allò multiplicant el seu volum .

62

—Que es pot desembolicar una mica, això ,príncep— ?li demanà un viatger d'aquell departament, visiblement enutjat de tanta de brutícia empastifant-li les calces .

I el príncep digué que sí ,i el vent a l'altra banda de la finestreta es cuidà d'engolir el paperam nit endins. Tothom aleshores cuità a descobrir de què es tractava i no trigà a sentir-se una veu :

—Una corona ?

I tothom s'aixecà d'un salt, els cors dins de cadascú desbocats sorollosament. Una corona? Sí ,una corona .

* * *

Al primer moment no passà res. Quan tots ens convencérem que» allò «era realment una corona mortuòria, no sabérem què dir i un

silenci desconhortador s'ensenyorí llargament de l'ambient. Els que tenien davant— talment una barrera de pressentiments macàbrics — aquelles flors tètriques no gosaven ni mirar-les, i els altres tot eren reülls per saber-ne el destí o l'explicació .Havia baixat una dama molt ampla i jo tenia a la vora el príncep :

—Escolteu, príncep :aquella corona ...

—Sí .

—Aquella corona, sí ,doncs, per què diastre la porteu aquella corona ?

—Oh ,és per als morts que hi haurà en aquest tren .

* * *

Confesso que em costà molt de retornar. Callat com un propi mort sentia una mena de fredor pertot, i sobretot al front i a les galtes, que em feia tremolar com allò que es diu de la fulla a l'arbre. Ni esma no vaig tenir per repetir-me aquelles paraules. Volia distreure-me'n, volia despistar-me a mi mateix, però ,a cada esforç ,una suor més freda m'entelava interiorment .

Al cap d'una estona, m'havia arribat a allunyar de mi i romania abstret a tot, un escàndol fenomenal em despertà :venia del departament mortuori. La cridòria ens hi féu acudir i descobrírem la causa. Algú s'adonà que entortolligada en la corona hi havia una ampla cinta morada amb unes lletres pintades de groc que deien» :Als morts d'aquest tren .«Hom exigí del príncep que tragués aquella corona d'allí i que donés una satisfacció immediata als viatgers, altrament ell i corona saltarien per la finestra. El príncep de Gal·les no s'immutà .Amb les mans enllaçades i amb un posat de santa resignació i misericòrdia al·legà que ell tenia el dret de viatjar com els altres i que quant a la corona tenia els papers ben despatxats i podia dur-la. S'invocà la presència del revisor, es dicutí fins a Narbona i armats amb aquella polèmica no ens adonàrem que ens enganxaven al tren París-Portbou, i en arrencar la cosa estava més animada que mai. El príncep de Gal·les afirmava que podia dur la corona i els altres que no i el revisor era incapaç per a establir l'ordre. Els viatgers començaven a envestir les flors, però estaven tan ben lligades amb filferros que fou inútil tot intent destructor. S'intentà fer passar la corona per la finestra; en va, era massa voluminosa i feixuga. Aleshores el revisor estirà l'avís d'alarma i d'una sotragada uns quants rodaren per terra. Justament ens trobàvem en les salines de Salses, prop de Leucata, i era difícil baixar del tren amb aigua per banda .

Aquell vagó semblava una guerra civil, l'incident havia devingut tumult i de sobte es veié lluir un fòtil esmunyedís: el príncep brandava un punyal de platí i l'enfonçà al coll del revisor que queia dessagnant-se a la falda d'una vella senyora muda. Allò fou el cop de gràcia. Entre la corona i aquella sang, en lloc de llançar-nos damunt el criminal, quedàrem tots estamordits, i el príncep, recobrant la seva aparent serenitat, s'acostà a la finestra i féu senyal cap a la màquina d'avançar. El tren no es movia i a tots els del vagó el misteriós assassí ens tenia a ratlla, fins que arribà el maquinista per aclarir el succés i detingué el príncep, el qual, abans de deixar-nos, ens llençà als peus aquestes paraules :

-Que Déu us hagi perdonat .

Si mai he sentit terror fou en aquell moment. Tal com es llença us os a un gos, aquelles paraules ens arribaren als peus amb un menyspreu, amb un orgull que això solament ja matava. Em vaig palpar de tot arreu, ja no sabia si era mort o era viu, i una embranzideta féu trontollar el fustam i el tren arrencà de nou. A cada revolt n'hi havia que es persignaven, a cada túnel se sentien xiscles i hi havia basques, arribàvem a la frontera amb l'ai al cor i sense poder respirar amb els pulmons, els ulls ens feien pampallugues a tots, un senyoràs que tenia al meu costat plorava a llàgrima viva i es colpejava el pit amb una maleta enorme; en veure'm relativament serè ,un xicot jove em portà una cartera i em digué que si quedava viu la tornés al seu propietari, un tal Durand, de Dijon, que vivia al 63 rue d'Alsace, al qual havia fet córrer en un cafè ;tres o quatre es llançaren a la via per les finestres... Jo pressentia l'arribada de Cerbère i amb ella el meu alliberament. Empalmava parenostres uns darrera els altres, precipitadament, sense acabar-los, presa d'un pànic irresistible, i en un instant que me n'havia distret, me' n recordaré tota la vida, un so espantós, com si ens caigués tota la terra damunt i s'acabés el món, em féu perdre els sentits en una alada sensació de mareig ràpid que em féu sentir mil gustos diferents a la boca .

* * *

L'endemà els diaris explicaven el què .Es veu que entre Portvendres i Cerbère s'havia rectificat el traçat de la via del tren. I al

costat mateix d'un dels túnels que hi havia se n'hi havia fet un altre, el nou. I aquell dia s'inaugurava. I els obrers, un cop havien deixat ben enllestida l'obra només havien de fer (perquè la companyia també es veu que no tenia gaires feines a donar-los i per allò de no haver-los d'acomiarar) que tapar el túnel vell, fent-hi una paret a cada sortida. I es veu que el capatàs, distret o pel que sigui, havia equivocat el forat i en lloc de fer tapar el vell féu tapar el nou, i per això quan el nostre tren es ficà al túnel nou, prou que pogué entrar-hi, però ,a la que anava a sortir-ne, barrabum-blam-pataplum, quedàrem fets una coca .

CONTES CURTS

VELORIOS

No hi ha com a l'Equador per a agradar-los els *velorios* .És sovint que, quan la gent no sap què fer, algú llença la idea genial :
—Per què no fem un *velorio* ?I tot seguit la cosa està armada. Un o altre s'afanya i diu, deia— :Jo hi poso el vi. L'altre— :Jo les empanades. L'altre— :Jo la guitarra i l'arpa. Fins que el que no s'ha afanyat tanca— :I bé ,jo hi hauré de posar el mort. I tothom se'n va a la casa del que ha ofert la casa i el que ha ofert posar-hi el mort surt fins a la cantonada, treu el ganivet de la butxaca de l'infern de l'americana, l'esmola amb una mica de saliva i al primer que passa, zas!, l'hi enfonsa a la panxa tot posant-li una mà a la boca per ofegar-li els crits. Se'l carrega a coll i el deixa al mig del segon pati de la casa on el *velorio* ja vibra ressonant i l'orgia tètrica s'engega .